

Geef nooit toe dat een crisis voorbij is, er kan altijd nóg een variant komen

Posted on 5 februari 2022 by Arnout Jaspers

Voorspellen is moeilijk, maar toch wat minder als het de wijsheid achteraf over covid betreft. Over een jaar of twee – u mag me er dan op aanspreken – zal zowel de politiek als de wetenschap zich afvragen: ‘wat bezielde ons!?’

Drastische maatregelen om een crisis te bezweren smaken altijd naar wéér. Het precedent is gezet, het volk morde maar slikte het, nu eens kijken waar we al dat nieuwe gereedschap ook nog voor kunnen gebruiken. Want dat is een belangrijke politieke wijsheid: geef nooit toe dat een crisis voorbij is. Er kan altijd nóg een variant komen.

Harde klap voor toerisme

Vlak nadat ik Thailand onder de nieuwe vrijstelling van quarantaine (*‘Test and Go’*) binnen mocht, ging het land [alweer op slot](#), want omikron kwam er aan. Een week

voor ik terugvlieg naar Europa, ging op 1 februari *Test and Go* weer van start. Want omikron bleek uiteraard ook niet buiten de deur te houden, maar was tandeloos, al is dat nog steeds niet de officiële wijsheid.

Onder de eerste *Test and Go* kwamen vierhonderdduizend westerse toeristen het land in. Dat lijkt veel, maar vergeleken met de bijna 40 miljoen toeristen die pre-corona hun vakantiegeld in het tropische paradijs achterlieten, was het een druppel op een gloeiende plaat. En de grote pre-corona groeisector in het Thaise toerisme, de Chinezen, zitten allemaal nog opgesloten in eigen land. Misschien geeft grote roerganger Xi zijn onderdanen over een jaartje weer wat bewegingsvrijheid, als hij in een goed humeur is.

Onder een deken van angst

De leider van Thailand, Prayut Chan-o-Cha, is een kleine roerganger; anders dan in China, bestaat hier nog serieuze politieke oppositie. Niettemin lijkt de legerleider die in 2014 de macht greep en zichzelf in 2019 omkatte tot democratisch gekozen premier, al twee jaar zeer tevreden met deze pandemie – pardon, met zijn aanpak van deze pandemie.

Vlak voor het begin van de pandemie rommelde het behoorlijk hier: diverse oppositiegroepen gingen vanuit universiteiten de straat op met voor Thailand ongekend radicale eisen, zoals een hervorming van de monarchie, iets wat hier al gauw neerkomt op majesteitsschennis waar jaren gevangenis op staat. Toch leek hun aanhang groeiende. Maar onder de deken van angst voor het virus en alle maatregelen die het land al twee jaar deels lamleggen en goeddeels afsluiten van de buitenwereld, heerst nu het soort rust dat autocraten graag zien.

Hoofdpersoon in een science fiction-film

Sociologen gaan vast ook nog eens de disciplinerende werking bestuderen van het verplicht dragen van een mondkapje bij elke stap die je buiten de deur zet. In Azië waren mondkapjes al ingeburgerd, maar nu draagt 99 % van de bevolking ze 99% van de tijd. Die bijna perfecte consensus is opmerkelijk, want ik heb nog nooit een politieagent een boete of waarschuwing zien uitdelen voor het niet dragen van een mondkapje.

De langdurige schade die alle maatregelen tegen corona aanrichten is hier geen serieus onderwerp van gesprek, en blijft grotendeels onzichtbaar. Behalve in de toeristensector, waar je je de hoofdpersoon in een science fiction-film waant. Op het paradijseiland Koh Pangan liggen sommige grote resorts erbij alsof iedereen plotseling op de vlucht geslagen is: de poort en veel deuren staan open, de bedden met de matrassen er nog op zijn aan het beschimmelen, de strandstoelen staan nog rond het zwembad vol kroos, de jungle begint de gebouwen al over te nemen. In Chaweng Beach, de toeristische hotspot van Thailands meest toeristische eiland, zijn hele winkelstraten ontvolkt geraakt. In sommige winkels ligt de halve inventaris op de vloer, en lijkt het personeel gevlucht zonder zelfs maar het licht uit te doen.

Iets langer open, meteen een zware boete

Dat komt waarschijnlijk mede doordat velen van hen Birmees of Cambodjaan waren. Toen Thailand op slot ging, verloren die meteen hun baan en het recht om in het land te blijven, zodat ze niets anders overbleef dan er vandoor te gaan, terug naar het thuisland of de illegaliteit in. Niemand heeft zicht op hoe die mensen zichzelf nu in leven houden.

In Pattaya sprak ik een Thaise die pre-corona op de strandboulevard scooters verhuurde aan toeristen. Ook dat was natuurlijk meteen afgelopen toen Prayut de grenzen sloot. Thais hebben dan nog het geluk dat ze bijna allemaal familie op het platteland hebben: 'Twee jaar lang heb ik niks anders kunnen doen dan daar de koeien en de eenden voeren.'

Sinds een maand heeft ze nu weer een piepklein barretje, eigenlijk niet meer dan een paar stoelen aan de straat, met wat douchecabines voor mensen die van het strand komen. Opnieuw scooters verhuren gaat niet, want die heeft ze in die twee jaar zonder inkomen allemaal moeten verkopen.

Een paar dagen na de opening constateerde een politieagent dat ze iets langer open was gebleven dan de wegens corona vervroegde sluitingsstijd van 9 uur: meteen 100.000 baht boete (2700 euro, een half modaal jaarsalaris).

Effect van lockdowns op mortaliteit vrijwel nihil

Thailand is zeker niet het enige land dat lukraak maatregelen met draconische sancties invoerde en – veel belangrijker – in stand houdt zonder werkelijke reflectie

op effectiviteit en proportionaliteit qua aangerichte schade. Lukrake lockdowns waren in een land als India en in Afrika waarschijnlijk een middel dat veel erger was dan de kwaal. De Great Barrington Declaration, een groep wetenschappers en activisten die vinden dat pandemiebestrijding fundamenteel anders moet, [inventariseren zulk effecten](#), maar grondig onderzoek op dat gebied blijkt er nog nauwelijks te zijn.

Overheden van Australië tot Canada denken dat ze aan een dashboard vol knoppen zitten waarmee ze de sociale contacten tussen mensen dwingend kunnen fijnregelen. In werkelijkheid blijkt dat grotendeels een illusie. Onderzoekers van de Johns Hopkins universiteit deden [een grote meta-analyse](#) van het effect van lockdowns in alle soorten en maten op de mortaliteit. Dat effect blijkt volgens dit onderzoek vrijwel nihil. Eerder bleek het al onmogelijk om een duidelijk effect van de avondklok aan te tonen. En toch blijven overheden maar millimeteren met sluitingen per sector, per tijd van de dag en hoeveel mensen in theorie bij elkaar mogen komen met of zonder vaste zitplaats en mondkapjes.

Preventie-paradox werd preventie-dooddoener

Misschien moeten we over een jaartje of twee in Nederland het hilarische juichverbod in voetbalstadions nog eens evalueren. En dan kunnen de Belgen zich bezinnen op hun volksgezondheidsbeleid anno 2021, toen gewone burgers, zij het jong, die in Brussel met iets te weinig tussenruimte op een grasveld zaten, door ME-ers met wapenstokken en waterkanonnen het park uit geknuppeld werden.

De wetenschap zou zich dan onder meer kunnen bezinnen op hoe de preventie-paradox de preventie-dooddoener werd: RIVM-prognoses voor het aantal besmettingen zaten er telkens grandioos naast (dat wil zeggen: boven), maar dat kwam, volgens de preventie-paradox, omdat op basis van die prognoses de maatregelen werden aangescherpt. Maar als je geen zicht hebt op het werkelijke effect van die maatregelen, is dat een preventie-dooddoener, want dan kunnen prognoses en de daarop gebaseerde aanscherpingen achteraf nooit fout blijken.

Hopelijk trekt dit jaar de rook definitief op van het covid-19 slagveld. En dan goed opletten dat gevestigde belangen in de politiek en in internationale organisaties niet zelf weer mist gaan verspreiden over wat er wel en niet goed gegaan is.